

Beslut

efter kvalitetsgranskning av lärares arbete för
att tidigt motverka könsbundna utbildnings-
och yrkesval vid Olympiaskolan i
Kävlinge kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 § skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning på Olympiaskolan avseende verksamhetens kvalitet vad gäller lärares arbete för att tidigt motverka könsbundna utbildnings- och yrkesval. Syftet med denna kvalitetsgranskning är att undersöka hur skolor genom undervisning och studie- och yrkesvägledning arbetar i årskurs 4-6 för att vidga elevernas perspektiv på framtida utbildnings- och yrkesval utifrån ett jämställdhetsperspektiv. I granskningen bedöms följande frågeställning:

- I vilken utsträckning arbetar lärare i undervisningen med att motverka begränsande könsstereotypa föreställningar om ämnen, intressen och framtida utbildnings- och yrkesval?

Läsanvisning

Bedömningen görs i förhållande till de kvalitetskriterier Skolinspektionen satt upp i granskningen inom det granskade området vilket beskrivs i bilaga 2. I denna bilaga finns också beskrivet hur granskningen har genomförts. Granskningens författaringsstöd återfinns i bilaga 3. På det granskade området bedöms om skolan/verksamheten uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar men utvecklingsområden finns eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att utvecklingsarbeten behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning men kan lämna framåtsyftande kommentarer.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Olympiaskolan i följande utsträckning:

Lärare arbetar *i flera delar* med att i undervisningen motverka begränsande könsstereotypa föreställningar om ämnen, intressen och framtida utbildnings- och yrkesval, men det finns utvecklingsområden.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande delar.

- Lärarna behöver kontinuerligt anlägga ett jämställdhetsperspektiv på undervisningens innehåll.
- Lärarna behöver mer systematiskt integrera studie- och yrkesvägledningen i undervisningen samt se till att den är relevant och

uppdaterad för att vidga elevernas perspektiv på framtida utbildnings- och yrkesval utifrån ett jämställdhetsperspektiv.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 2024-04-18 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena och resultat av dessa åtgärder. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall (bilaga 4) användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.lund@skolinspektionen.se. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2022:8801) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömning

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömning inom området.

Lärares arbete för att motverka könsstereotypa föreställningar

Inom detta område granskas hur lärare arbetar för att skapa en jämställd undervisning, hur lärare arbetar för att undervisa om jämställdhet och hur lärare arbetar med studie- och yrkesvägledning i undervisningen.

Skolinspektionen bedömer följande: Lärarna arbetar i flera delar med att i undervisningen motverka begränsande könsstereotypa föreställningar om ämnen, intressen och framtida utbildnings- och yrkesval, men det finns utvecklingsområden.

Skolinspektionen sammanfattande motivering till bedömningen är följande:

Granskningen visar att lärarna reflekterar över de normer som genomsyrar den egna undervisningen och arbetar aktivt för att skapa ett inkluderande klimat i klassrummet. Lärarna fångar upp och utmanar könsstereotypa föreställningar i undervisningen. Vidare framgår att även om lärarna i vissa ämnen undervisar om jämställdhet, sker inte detta på ett sätt som är medvetet och kontinuerligt. Slutligen visar granskningen att lärarna endast inkluderar enstaka inslag av studie- och yrkesvägledning i undervisningen och då sällan utifrån ett jämställdhetsperspektiv, samt att lärarnas arbete med att hålla sig uppdaterade inom området är begränsat.

Lärares arbete för att skapa en jämställd undervisning

Granskningen visar att lärare reflekterar över de normer som genomsyrar den egna undervisningen, men att de gemensamt endast på förekommen anledning resonerar om hur normer påverkar undervisningen. Av intervjuer med lärare framgår att de i det lilla klassarbetslaget, reflekterar över vilka normer de förmedlar och vilka normer för flickor och pojkar som råder i respektive elevgrupp. Exempelvis berättar lärare att de är observanta över sitt eget språkbruk så att de inte gör skillnad utifrån om de tilltalar pojkar eller flickor. Lärarna berättar att de hanterar uppkomna situationer i arbetslagen. Exempelvis framförde pojkarna i en årskurs föregående läsår att de fick betydligt fler tillsägelser än flickorna. Lärarna diskuterade elevernas upplevelse i klassarbetslaget och kunde konstatera att i vissa situationer var tillrättavisningarna berättigade, till exempel utifrån att de avvek från regler och instruktioner i större omfattning än flickor, men att det inte var

förklaringen i alla sammanhang. Lärarna uttrycker att det blev ett bra samtal och att lärare därefter återkommande medvetet reflekterar över sitt eget beteende gentemot eleverna utifrån kön. Skolan har även infört diskussionsgrupper där eleverna i grupp diskuterar om undervisningen är jämställd och det har inte framkommit några signaler om att elever upplever skillnader i undervisningen utifrån kön. Däremot framgår det av intervjuer med såväl lärarna som rektorn att kollegiet inte strukturerat diskuterar könsnormer, varken hur sådana tar sig konkret uttryck bland lärarna själva eller bland eleverna. Rektorn och lärarna analyserar visserligen elevenkäter utifrån kön och det har inte framkommit att eleverna upplever att lärarna behandlar elever olika utifrån kön, men lärarna har inga strategier för att ta reda på vilka normer som råder bland eleverna. Däremot beskriver lärarna att de ibland uppmärksammar åsikter i elevgrupper med koppling till könsstereotypa normer. Lärarna beskriver exempelvis att elever har haft åsikter om att en handling kan vara mer rätt eller fel beroende på om det är en pojke eller flicka som utför den. Eleverna har till exempel reagerat mer kraftfullt på en flickas grova språkbruk än motsvarande språkbruk hos pojkar. I de situationerna har lärarna tillsammans med eleverna diskuterat och problematiserat vilka könsstereotypa förväntningar som finns bland eleverna, och hur förväntningar i sin tur kan bidra till att vidmakthålla förväntade egenskaper bland elever utifrån kön. Av lärarintervjun framgår även att de könsstereotypa mönster som finns bland eleverna och som uttrycks i ord eller beteenden förstärks i grupp, mer bland pojkar än bland flickor. Det kan till exempel handla om att pojkar i grupp har en "grabbig" fasad, både i hur de beter sig och vad de uttrycker. Lärarna berättar vidare att det sällan finns planerade inslag kring normer i undervisningen, utan för de flesta av lärarna handlar det snarare om spontant uppkomna situationer, så som utifrån ett nyhetsinslag eller elevers erfarenheter. Till exempel var det många elever som hade sett en film under sommaren vilken lärare har använt som utgångspunkt för att diskutera normer och kön i undervisningen.

Granskningen visar också att lärarna uppmärksammar eleverna om könsstereotypa mönster och utformar undervisningen så att den inte ska reproducera könsstereotypa föreställningar. Såväl elever som lärare uppger att när elever med ord eller gester förmedlar att de inte vill arbeta med en annan elev på grund av exempelvis kön, accepteras det inte av läraren. Eleverna berättar att de ser skillnader mellan könen i skolarbetet, bland annat att flickor generellt kan koncentrera sig längre stunder än vad pojkar kan. Såväl pojkar som flickor uttrycker att lärarna därför uppmuntrar och hjälper pojkarna med att försöka hitta strategier för att fullfölja arbetsuppgifter. Vidare uppger rektorn och lärare i intervjuer att de i ämnet idrott och hälsa har valt att begränsa tävlingsinriktade moment, då det i större utsträckning hämmar flickornas engagemang för ämnet. Lärare har även

identifierat att flickor generellt inte är medvetna om sina styrkor, vilket framför allt blir synligt i muntliga sammanhang, då flickor uttrycker osäkerhet. Lärarna berättar att de därför, utöver strategier för att till exempel skapa talutrymme, även ger flickor möjlighet att prata inför grupp i mindre sammanhang. Vidare framgår av lärarintervjun att de reflekterar över undervisningsmaterialet och kompletterar de exempel som finns i läromedlen för att det ska bli representativt mellan könen samt att exemplen inte ska förstärka könsstereotypa förväntningar. Skolans lärare har också i samråd med skolbibliotekarien köpt in nyproducerad litteratur som utmanar könsstereotypa mönster. Det framkommer dock av intervjuer med lärarna och eleverna att de sällan i undervisningen problematiserar hur kön beskrivs eller gestaltas i undervisningsmaterial så som till exempel texter och filmer. Musikläraren berättar dock att de problematiserar hur män respektive kvinnor framställs i olika musikvideos.

Vidare visar granskningen att lärarna medvetet arbetar för att främja ett inkluderande klassrumsklimat. Då det i flera av klasserna finns en obalans i antalet flickor respektive pojkar arbetar lärarna bland annat med olika strategier för turtagning så att alla elever ska synliggöras och få utrymme i undervisningen. Exempelvis berättar en lärare att hen strukturerat använder skrivplattor i de gemensamma diskussionerna för att alla elever ska kunna göra sin röst hörd. När läraren ställer en fråga så svarar samtliga elever på varsin skrivplatta. Det har lett till att alla eleverna hinner tänka efter, att oron att svara fel minskar och att elever deltar aktivt i dessa sammanhang. Eleverna berättar att lärarna inte gör någon skillnad på flickor och pojkar i undervisningen och att det finns en tydlig förväntan att elever ska samarbeta med varandra oavsett kön. Det synliggörs bland annat genom att det är läraren som bestämmer klassrumsplacering, gruppindelningar och roller i grupparbeten. Såväl pojkar som flickor berättar att lärarna månar om att skapa ett tryggt klimat i klassrummet, bland annat genom att tillsammans med eleverna diskutera hur man ska bete sig vid till exempel elevpresentationer.

Lärares undervisning om jämställdhet

Granskningen visar att lärarna inte planerar så att jämställdhetsperspektivet kontinuerligt inkluderas i undervisningen, men att eleverna ibland får möjlighet att diskutera och ifrågasätta begränsande könsstereotypa föreställningar. Av intervjun med lärarna framgår att det inte pågår något arbete i kollegiet om hur ett jämställdhetsperspektiv ska integreras i undervisningen utan det är upp till den enskilda läraren att i olika ämnen och arbetsområden verka för att jämställdhet lyfts fram i undervisningen. Lärarna berättar att det i några ämnen finns arbetsområden som omfattar jämställdhet, men att det inte är någon av lärarna

som generellt och strukturerat planerar undervisningen utifrån ett jämställdhetsperspektiv. Innehållet begränsas i huvudsak till ämnena samhällskunskap och historia. I de ämnen där jämställdhet är uttalat i det centrala innehållet, tydliggörs lärarnas uppdrag att planera undervisningen utifrån ett jämställdhetsperspektiv, medan det faller bort inom andra ämnen. Exempelvis beskriver en lärare hur hen medvetet och strukturerat anlägger ett jämställdhetsperspektiv i ämnet bild, men att hen inte har reflekterat över om det är aktuellt i övriga ämnen. Det framkommer dock i lärarintervjun att det bland lärarna finns ett intresse av att tillsammans arbeta med jämställdhetsperspektivet så att det blir en kontinuitet i fler ämnen och över hela mellanstadiet. Lärarna berättar att de i sin planering av undervisning tar fasta på den egna erfarenheten och kunskapen inom området och försöker lyfta fram det i undervisningen, men att det generellt begränsas till de ämnen och arbetsområden där jämställdhet tydligt är framskrivet i respektive kursplan. Det handlar till exempel om att eleverna får reflektera över vilka förändringar som har skett i samhället utifrån vilka uppgifter som män och kvinnor utför och hur rättigheterna utifrån kön förändras över tid. Eleverna berättar även att i ämnet musik behandlar många av texterna som de arbetar med människors lika värde.

Vidare visar granskningen att lärarna ger eleverna möjlighet att diskutera och ifrågasätta begränsande könsstereotypa föreställningar och att lärare uppmuntrar elevers ansträngningar som går emot könsstereotypa uttryck. Lärare berättar att det finns ett stort intresse bland eleverna att diskutera den här typen av frågor och att lärarna ser det som en viktig del i skolans kompensatoriska uppdrag att stärka eleverna i sin tro på sig själva och att kön inte ska begränsa dem. Det framgår att lärarna diskuterar och problematiserar jämställdhetsfrågor tillsammans med eleverna spontant i undervisningen, men också att det inte finns något gemensamt planerat arbete. Läraren i idrott och hälsa uppger att hen medvetet väljer exempel som representerar båda könen och som utmanar könsstereotypa förväntningar. Till exempel väljer läraren att presentera damernas världsrekord i friidrott, eftersom världsrekord oftast förknippas med manliga prestationer. Tidigare läsår har det funnits en ovilja bland pojkar att delta i dansmoment på mellanstadiet. Därför införde idrottsläraren dansmoment redan i årskurs 1 och numera finns det ett större intresse bland pojkarna för dans och de, precis som flickorna, kopierar gärna förebilder från sociala medier i till exempel uppvärmningsdans. En annan lärare berättar om att det i hens klass finns flera pojkar som uttrycker att de vill lära sig skriva fint och det är någonting som uppmuntras av läraren. Vidare berättar läraren som undervisar i musik hur elevernas intresse växer om deras möjligheter att försöka möjliggörs. Exempelvis har hen identifierat att eleverna intresserar sig för

olika moment inom ämnet utifrån könstillhörighet. Läraren har då en tydlig struktur som möjliggör och uppmuntrar eleverna till att utveckla intresse för områden som traditionellt förknippas med det andra könet. Läraren uppger att det resulterar i att elevernas självförtroende och vilja att pröva stärks. Rent konkret innebär det att flickor såväl som pojkar numera gärna spelar trummor och använder mikrofon när de sjunger. Tidigare har det varit könsuppdelat; pojkar har spelat trummor och flickor har sjungit i mikrofon.

Lärares arbete med studie- och yrkesvägledning i undervisningen

Granskningen visar att lärarnas arbete med studie- och yrkesvägledning begränsas till enstaka inslag i undervisningen vilka endast ibland bidrar till att medvetandegöra eleverna om hur kön påverkar utbildnings- och yrkesval. Lärarna uttrycker att de inte medvetet och strukturerat inkluderar studie- och yrkesvägledning i undervisningen och att det inte är någonting som de gemensamt har diskuterat. Av intervjuer med elever och lärare framgår att det finns få planerade inslag, men att lärarna lyfter yrken och utbildningar på olika sätt när situationen uppstår, till exempel utifrån nyhetsinslag. En lärare berättar att diskussionen en gång kom in på sjukhus och sjukhuspersonal, varpå samtalet utgick från elevernas egna erfarenheter av sjukhusmiljöer och täckte in de olika yrken som finns där, att de utförs av både män och kvinnor samt vilken utbildning som behövs. Det finns även inslag i undervisningen där elever får resonera om vilka framtida yrken som kommer att finnas, exempelvis inom hållbar utveckling eller hur yrken har förändrats över tid. Det framgår dock av intervjuer med såväl elever som lärare att de inte har diskuterat könsbundna yrkesval. Lärarna berättar att eleverna ibland frågar om varför vissa ämnen finns i skolan. I de sammanhangen brukar lärarna peka på vilka yrken det finns som är relevanta inom ett skolämne, exempelvis att musikbranschen är en av Sveriges viktigaste exportindustrier. Vidare berättar lärarna att de kontinuerligt framhåller vikten av skolarbetet, då en bra skolgång ger individen större möjligheter att själv styra över sin framtid. De arbetar för att medvetandegöra eleverna om vikten av att arbeta med att utveckla sina förmågor så att de i framtiden kan göra egna självständiga val. Lärarna berättar att det till exempel kan handla om att förklara vikten av att kunna samarbeta med andra för att det är något som premieras på arbetsplatser eller att arbeta med längre textstycken för att det krävs för framtida studier.

Vidare visar granskningen att lärarna saknar tillgång till en studie- och yrkesvägledares kompetens för att kunna ge eleverna ett vidgat och uppdaterat perspektiv på framtida utbildnings- och yrkesval utifrån ett jämställdhetsperspektiv. Av intervjuer med rektorn och lärarna framgår att det inte

finns någon studie- och yrkesvägledare på skolenheten och det är inte heller någon annan som ansvarar för att driva frågor om hur till exempel studie- och yrkesvägledning kan vara en del av undervisningen. Lärarna berättar att de inte har någon stöttning i arbetet med att göra studie- och yrkesvägledningen relevant och uppdaterad för att kunna vidga elevernas perspektiv på framtida utbildnings- och yrkesval utifrån ett jämställdhetsperspektiv. De har till exempel inte haft någon form av kompetensutveckling eller gemensamma diskussioner med koppling till vägledningsområdet. Vidare berättar lärarna att det är upp till den enskilda läraren att hålla sig uppdaterad inom området och att det i första hand handlar om att följa med i nyhetsflödet. Rektorn uppger vidare att det inte heller pågår något arbete, vare sig från huvudmannens eller från rektorns sida för att bredda lärarnas kompetens inom området. Det framgår dock av lärarintervjun att i samband med att skolenheten fick information om Skolinspektionens granskning har lärare börjat inventera vilket stöd och vilket material som finns att tillgå genom bland annat Skolverket.

Identifierade utvecklingsområden

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Lärarna behöver kontinuerligt anlägga ett jämställdhetsperspektiv på undervisningens innehåll.

Granskningen visar att lärarna gärna använder till exempel aktuella händelser och elevernas spontana frågor om jämställdhet i undervisningen. Samtidigt saknas ett kontinuerligt arbete kring hur ett jämställdhetsperspektiv kan anläggas på undervisningen i olika ämnen, vilket gör att jämställdhet riskerar att enbart behandlas genom enstaka punktinsatser.

Av läroplanens inledande del om skolans värdegrund och uppdrag framgår att jämställdhet mellan kvinnor och män är ett av de värden som skolan ska gestalta och förmedla. Vidare ska skolan aktivt och medvetet främja elevernas lika rättigheter och möjligheter. Hur skolan organiserar utbildningen, hur elever blir bemötta och vilka krav som ställs på dem bidrar till att forma deras föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt.¹

I läroplanens avsnitt om normer och värden anges att alla som arbetar i skolan ska bidra till att skolan präglas av jämställdhet och solidaritet mellan människor.

¹ Lgr 22, avsnitt 1. *Skolans värdegrund och uppdrag*.

Skolans vardagliga arbete ska präglas av ett demokratiskt och normmedvetet förhållningssätt. Lärarna har ett särskilt ansvar för att tillsammans med eleverna diskutera hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter. Det här omfattar både att synliggöra hur könsmonster kan begränsa egna livsval och livsvillkor, men också att planera och genomföra undervisningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet.²

Skolinspektionen rekommenderar därför att lärarna på ett systematiskt sätt identifierar möjligheter att anlägga ett jämställdhetsperspektiv på det centrala innehållet. Utifrån det intresse och engagemang som redan finns för området bland skolans lärare kan rektorn, genom att skapa förutsättningar för gemensamma diskussioner, förstärka lärarnas arbete med en jämställd undervisning så att den i högre grad omfattar planerad undervisning om jämställdhet. Lärarna kunde då ge eleverna möjligheter att reflektera och samtala om begränsande könsstereotyper föreställningar, vilket kan vara ett led i arbetet för att motverka att elever begränsas av sitt kön i sin framtida val av studier och yrken.

Skolinspektionen bedömer att ett utvecklingsområde även behöver inledas inom följande:

- Lärarna behöver mer systematiskt integrera studie- och yrkesvägledningen i undervisningen samt se till att den är relevant och uppdaterad för att vidga elevernas perspektiv på framtida utbildnings- och yrkesval utifrån ett jämställdhetsperspektiv.

Granskningen visar att lärarnas arbete med studie- och yrkesvägledning i undervisningen endast sker sporadiskt och är avhängig lärares individuella intresse och kunskap inom området. På skolenheten finns det ingen studie- och yrkesvägledare och lärarna har inte heller några rutiner eller strategier för att se till att studie- och yrkesvägledningen är uppdaterad och omfattar ett jämställdhetsperspektiv. Härigenom riskerar studie- och yrkesvägledningen i undervisningen att ske sporadiskt och på ett sätt som inte i tillräcklig grad utvecklar elevernas förmåga att göra genomtänkta val oberoende av könsstereotyper föreställningar.

Enligt 2 kap. 29 § skollagen ska elever i alla skolformer utom förskolan och förskoleklassen ha tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses.

² Lgr 22, avsnitt 2.2, *Normer och värden*.

Skolverkets allmänna råd tydliggör att studie- och yrkesvägledningen ska vidga elevens perspektiv genom att utmana eleven i hans eller hennes föreställningar om framtiden. Därför bör lärare i undervisningen utmana, problematisera och visa på alternativ till traditionella föreställningar om kön, kultur och social bakgrund som annars kan begränsa elevernas framtida studie- och yrkesval.³ Vidare anger läroplanen att alla som arbetar i skolan ska bidra till att elevernas studie- och yrkesval inte begränsas av könstillhörighet eller social eller kulturell bakgrund.⁴

Skolinspektionen rekommenderar därför att lärarna under ledning av rektorn utvecklar arbetet med studie- och yrkesvägledning i undervisningen. Studie- och yrkesvägledningen ska kontinuerligt integreras i undervisningen på ett sådant sätt att alla elever får tillgång till aktuell information som utmanar och vidgar deras tankar kring framtida yrken och studier. I detta ingår att lärarna på ett systematiskt sätt synliggör hur kön kan påverka framtida utbildnings- och yrkesval och utmanar de könsstereotypa föreställningar om normer som hänger samman med sådana val. En förutsättning för att studie- och yrkesvägledningen ska vara relevant och uppdaterad är att det finns aktuell kunskap om vilka faktorer som påverkar elevers val. Detta inkluderar faktorer som exempelvis hur elevers sökmönster till gymnasiestudier ser ut, vad som utmärker arbetsmarknaden vad gäller föreställningar om så kallade manliga respektive kvinnliga yrken, vilka föreställningar elever har kring framtida studier och yrken samt hur de faktorerna samverkar. En framkomlig väg är att lärarna fortsätter arbetet med att inventera Skolverkets material inom området och tillsammans diskuterar hur de ska arbeta så att eleverna kontinuerligt i ämnena får möta en relevant och uppdaterad studie- och yrkesvägledning som problematiserar hur kön kan påverka framtida utbildnings- och yrkesval.

På Skolinspektionens vägnar

X Maria Lundström

Maria Lundström
Beslutsfattare
Signerat av: Maria Lundström

X Malin Lundquist

Malin Lundquist
Föredragande
Signerat av: Malin Lundquist

I handläggningen av ärendet har även utredare Ulrika Kolben Waaranperä deltagit.

³ SKOLFS 2013:180. *Skolverkets allmänna råd med kommentarer om arbete med studie- och yrkesvägledning.*

⁴ Lgr 22, avsnitt 2.6, *Skolan och omvärlden.*

Bilaga 1: Bakgrundsuppgifter

Besöket på Olympiaskolan genomfördes den 14 september av utredarna Malin Lundquist och Ulrika Kolben Waaranperä.

Olympiaskolan ligger i östra Kävlinge och tillhör Kävlinge kommun. På skolan går cirka 340 elever fördelat på förskoleklass och årskurserna 1-6. Skolan leds av en rektor och en biträdande rektor. Det finns ingen studie- och yrkesvägledare på skolan.

Bilaga 2: Underlag för bedömning tematisk kvalitetsgranskning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- Två gruppintervjuer med elever
- En gruppintervju med lärare
- En intervju med rektorn
- Dokumentstudier, dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Bedömningsområden

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av framtagna kvalitetskriterier, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet.

Följande kriterier granskas:

- Undervisningens form - hur lärarna utformar och genomför undervisningen utifrån ett jämställt och normmedvetet förhållningssätt.
- Undervisningens innehåll – hur lärarna undervisar om jämställdhet.
- Lärares arbete med studie- och yrkesvägledning i undervisningen

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:

[Lärares arbete för att tidigt motverka könsbundna utbildnings- och yrkesval \(skolinspektionen.se\)](https://skolinspektionen.se)

Bilaga 3: Författningsstöd

Av **1 kap. 5 § skollagen** framgår att utbildningen ska utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor.

I den inledande delen av läroplanen för grundskolan (**Lgr 22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag**) framgår bland annat följande. Skolan ska aktivt och medvetet främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet. Skolan har också ett ansvar för att synliggöra och motverka könsmonster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling. Hur skolan organiserar utbildningen, hur eleverna blir bemötta samt vilka krav och förväntningar som ställs på dem bidrar till att forma deras föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt. Skolan ska därför organisera utbildningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans samt prövar och utvecklar sin förmåga och sina intressen med samma möjligheter och på lika villkor oberoende av könstillhörighet. Det framgår också att skolan aktivt ska verka för jämställdhet. Skolan ska därmed gestalta och förmedla lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter för flickor och pojkar, kvinnor och män. I enlighet med grundläggande värden ska skolan också främja interaktion mellan eleverna oberoende av könstillhörighet. Genom utbildningen ska eleverna utveckla en förståelse av hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter. Skolan ska därigenom bidra till att eleverna utvecklar sin förmåga att kritiskt granska könsmonster och hur de kan begränsa människors livsval och livsvillkor.

I grundskolans läroplan (**Lgr 22, 2.1 Normer och värden**) anges att alla som arbetar i skolan i sin verksamhet ska bidra till att skolan präglas av jämställdhet och att elever interagerar med varandra oberoende av könstillhörighet. Det framgår också att alla som arbetar i skolan ska utgå från ett demokratiskt och normmedvetet förhållningssätt i det vardagliga arbetet. Vidare ska lärare specifikt synliggöra och diskutera med elever hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter samt hur könsmonster kan begränsa egna livsval och livsvillkor. Läraren ska också planera och genomföra undervisningen så att elever möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet.

Enligt grundskolans läroplan (**Lgr 22, 2.3 Elevers ansvar och inflytande**) ska läraren verka för att elever oberoende av könstillhörighet får ett lika stort inflytande över och utrymme i undervisningen. Vidare framgår av grundskolans läroplan (**Lgr 22, 2.6, Skolan och omvärlden**) att alla som arbetar i skolan ska bidra till att elevens studie- och yrkesval inte begränsas av könstillhörighet eller av social eller kulturell bakgrund.

Enligt **2 kap. 29 § skollagen** ska elever i alla skolformer utom förskolan och förskoleklassen ha tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses. Av förarbetena till skollagen (**Prop. 2009/10:165 s. 278-279**) framgår att den studie- och yrkesvägledningskompetensen inte nödvändigtvis behöver finnas inom den egna skolenheten. Många fristående skolor köper t.ex. in vägledningstjänster. Ett krav på att studie- och yrkesvägledningskompetens ska finnas innebär dock en tydlig markering av huvudmannens ansvar för att eleverna får tillgång till studie- och yrkesvägledning, samtidigt som organisationen även fortsättningsvis är en lokal fråga. I läroplanerna finns både riktlinjer för alla som arbetar i skolan och särskilda riktlinjer för studie- och yrkesvägledare eller den personal som fullgör motsvarande uppgifter. Enligt förarbetena speglar detta att både lärare, skolledare och särskilt utbildade studie- och yrkesvägledningsfunktionärer har ett gemensamt ansvar, men delvis olika roller, när det gäller information och vägledning till eleverna om framtida studier och arbetsliv.

I grundskolan läroplan (**Lgr 22, 2.6 Skolan och omvärlden**) anges att studie- och yrkesvägledaren, eller den som fullgör motsvarande uppgifter, ska informera och vägleda eleverna inför den fortsatta utbildningen och yrkesinriktningen och särskilt uppmärksamma möjligheterna för elever med funktionsnedsättning och vara stöd till den övriga personalens studie- och yrkesorienterande insatser.

Bilaga 4:

Mall för huvudmannens redovisning

Detta formulär kan användas som stöd för er när ni redovisar hur ni har arbetat med de utvecklingsområden som Skolinspektionen har identifierat i samband med den regelbundna kvalitetsgranskningen.

Redovisningen av vidtagna åtgärder ska fastställas av huvudmannen.

Utvecklingsområde 1: Lärarna behöver kontinuerligt anlägga ett jämställdhetsperspektiv på undervisningens innehåll.
Redovisa vilka åtgärder som genomförts:
Beskriv hur skolenhetens kvalitet utvecklats avseende utvecklingsområdet:
Beskriv de effekter som eventuellt förväntas på längre sikt:
Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras:
Utvecklingsområde 2: Lärarna behöver mer systematiskt integrera studie- och yrkesvägledningen i undervisningen samt se till att den är relevant och uppdaterad för att vidga elevernas perspektiv på framtida utbildnings- och yrkesval utifrån ett jämställdhetsperspektiv.
Redovisa vilka åtgärder som genomförts:
Beskriv hur skolenhetens kvalitet utvecklats avseende utvecklingsområdet:
Beskriv de effekter som eventuellt förväntas på längre sikt:

Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras:

En viktig del i Skolinspektionens arbete är att ta del av elevernas synpunkter om sin skolsituation i våra utredningar. Vi skulle därför vilja veta om ni återkopplat vårt beslut till eleverna och i så fall på vilket sätt?
